

Dkt. Tiberius Rata, Theolojia ya Agano la Kale, Kipindi cha 5, Mungu kama Mtoa Sheria

© 2024 Tiberius Rata na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Tiberius Ratta katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Hii ni kipindi cha 5, Mungu kama Mtoa Sheria.

Habari zenu nyote. Leo, tutazungumzia kuhusu Mungu kama Mtoa Sheria, na kwa kweli tutaanza na Agano Jipya kwa sababu Agano Jipya linaonyesha sheria ilikuwa na madhumuni gani na kusudi la sheria lilikuwa nini. Petro, hasa Paulo, anazungumzia sana kusudi la sheria katika Warumi anapozungumzia jinsi sheria ilivyofunua dhambi na asili ya dhambi. Lakini wakati huo huo, ilifunua utakatifu wa Mungu, kama Petro asemavyo katika 1 Petro 1:16. Kwa hivyo ndiyo maana sheria, tunapoiangalia sheria, hatuwezi kufikiria tu kuhusu kanuni, unajua, mambo ya kufanya na yasiyopaswa kufanywa.

Kwa hivyo, sheria ni ya udhibiti, lakini sheria pia ni ya ufunuo. Kwa hivyo tusiposoma Mambo ya Walawi, tunakosa sehemu, sehemu muhimu sana ya Mungu ni nani, kwa sababu Mungu ni mtakatifu, na anajifunua kama mtakatifu, haswa katika Mambo ya Walawi. Kwa hivyo, sheria, tena, ilikuwepo kufunua dhambi, kufunua asili ya dhambi, kufunua utakatifu wa Mungu, kuzuia dhambi.

Lakini hatimaye, kama Yesu alivyosema katika Luka 24, ilikuwa ni kuwaongoza Israeli kwa Masihi. Katika Wagalatia 3:23, Paulo anaandika, Kabla ya kuja kwa imani, tulikuwa tumefungwa chini ya sheria mpaka imani ijayo itakapofunuliwa. Kwa hivyo basi sheria ilikuwa mlezi wetu au walezi wetu, au kutoka hapo tuna neno mlezi, au wengine husema mwalimu au mwalimu au mlezi.

Kwa hivyo, sheria ilikuwa mwalimu wetu hadi Kristo alipokuja ili tuhesabiwe haki kwa imani. Kwa hivyo, sheria ilikusudiwa kutuelekeza kwa Kristo, na inafanya hivyo. Lakini ukweli ni kwamba sheria ilikuwa na mipaka.

Na tunaona hili waziwazi. Tena, mwandishi wa Waebrania anaandika waziwazi kwamba sheria haiwezi kumkamilisha mtu yeyote katika uhusiano wake na Mungu. Kama ukamilifu ungepatikana kupitia ukuhani wa Kilawi, kwani chini ya watu walipokea sheria, kungekuwa na haja gani zaidi ya kuhani mwingine kuinuka kwa mfano wa Melkizedeki badala ya yule aliyelitwa kwa mfano wa Haruni? Kwa hivyo, Yesu hangeweza kuwa kuhani kwa mfano wa Haruni au Lawi kwa sababu hakuwa wa ukoo huo.

Kwa hivyo, alikuwa kuhani kwa mfano wa Melkizedeki, kama mwandishi wa Waebrania anavyotuambia. Kwa hivyo tena, kuna mipaka kwa sheria. Na mwandishi wa Waebrania anatuambia tena kwamba agano jipya ni bora kuliko agano la Musa.

Kwa hivyo tena, tuliangalia siku nyingine agano jipya na jinsi ahadi nyingi katika agano jipya zinavyofanywa upya kutoka kwa agano la Musa. Unajua, sheria ni, hapana, si sheria tofauti. Tofauti ni kwamba sasa imeandikwa moyoni kupitia Roho Mtakatifu.

Msamaha wa dhambi ulikuwepo katika agano la kale. Naam, upo sasa katika agano jipya, lakini kilicho bora ni utu wa Yesu. Yesu ndiye aliye bora.

Sio mpatanishi tu bali pia dhabihu hii bora zaidi. Hii inamfanya Yesu kuwa mdhamini wa agano lililo bora zaidi. Na kisha tena, Waebrania 8:6, lakini kama ilivyo, Kristo amepata huduma ambayo ni bora zaidi kuliko ile ya zamani, kama vile agano analolipatia mpatanishi lilivyo bora zaidi kwa kuwa limetekelezwa juu ya ahadi zilizo bora zaidi.

Kwa nini basi tunajishughulisha hata na sheria? Naam, tunapaswa kurudi kwa maana fulani katika 2 Timotheo 3 ili kuangalia kile Paulo anasema katika mstari tunaopenda kunukuu kuhusu Maandiko. Maandiko ya Kale, 2 Timotheo 3, 16. Maandiko ya Kale yamepuliziwa na Mungu na yanafaa kwa mafundisho, kwa kuwaonya watu makosa yao, kwa kuwaongoza, na kwa kuwaadibisha katika haki.

Naam, ikiwa Maandiko ya kale hufanya hivyo, basi sheria lazima ifanye hivyo pia. Na je, tunapaswa kuuliza basi kama sheria inafundisha mafundisho? Na jibu ni ndiyo. Sheria inafundisha mafundisho kama vile 2 Timotheo inavyosema hapa.

Inafundisha mambo haya yote, na ni nzuri kwa kumfundisha katika haki ili mtumishi wa Mungu awe na uwezo na vifaa vya kutosha kwa kila kazi njema. Kwa hivyo, tunapoitazama sheria, tunaona kwamba inafundisha mafundisho. Kwa mfano, ni wapi tunajifunza kwamba Mungu ni mkuu? Tunajifunza kutokana na sheria.

Kutoka 34 ni kifungu kinachojulikana sana ambapo Mungu anajifunua kwa Musa. Na tunazingatia sana mistari ya 6 na 7, ambayo, tena, Mungu anatumfundisha mafundisho hapo, kwamba Mungu ni mwenye neema na rehema katika mistari ya 6 na 7. Lakini basi, katika mstari wa 9, tunasoma, Ikiwa sasa nimepata neema machoni pako, Ee Bwana, nakuomba umruhusu Bwana aende kati yetu, kwa kuwa ni watu wenye shingo ngumu, ukasamehe uovu wetu na dhambi yetu, ukachukue urithi wako. Mistari inayotufundisha kuhusu Mungu kuwa mwenye neema, vema, kwanza kabisa, yeye ni mtakatifu na mwenye haki.

Na hivyo ndivyo tunavyojifunza katika Mambo ya Walawi. Kwa kweli, mada kuu katika Mambo ya Walawi ni utakatifu. Na tunajifunza wapi kwamba Mungu ni mtakatifu? Katika sheria.

Tunajuaje kwamba Mungu ni wa milele tangu milele hadi milele? Naam, kabla Yohana hajatuambia katika 1 Yohana, tulijifunza hilo katika Kumbukumbu la Torati. Tulijifunza kwamba Mungu ni mtu katika Mwanzo 1. Tulijifunza katika Mambo ya Walawi 26 ukweli kwamba yeye ni mwenye nguvu zote na mwenye hekima -- Kumbukumbu la Torati 10, Kutoka 31.

Kama nilivyosema, Mungu ni mkuu. Na tena, Mungu ni mwenye neema na huruma. Katika Kutoka 34, mistari ya 6 na 7, Bwana alipopita mbele yake na kutangaza, Bwana, Bwana, Mungu mwenye huruma na neema, si mwepesi wa hasira, mwingi wa rehema na uaminifu, mwenye kuwaonea huruma maelfu, mwenye kusamehe uovu na makosa na dhambi, lakini hatamhesabia mtu mwovu kuwa hana hatia kamwe; mwenye kuwapatiliza watoto maovu ya baba zao, na wana wa wana wao, hata kizazi cha tatu na cha nne.

Lakini moja ya mambo muhimu zaidi tunayojifunza kutoka kwa sheria ya Agano la Kale kuhusu mafundisho ni kwamba dhambi za watu zinaweza kusamehewa. Hili lilifanyika kupitia mfumo wa dhabihu, ambao ulikuwa dhabihu mbadala. Wazo lilikuwa kwamba tunastahili kufa.

Mshahara wa dhambi ni mauti. Hilo si jambo la Agano Jipya. Hilo lilikuwa tangu mwanzo.

Ukisoma Zaburi, hilo linakuwa wazi sana. Lakini katika Mambo ya Walawi, Mungu anapotoa mfumo wa dhabihu, anapoanzisha mfumo wa dhabihu, anahakikisha kwamba kuna mbadala badala yetu. Kulikuwa na mnyama aliyetolewa dhabihu.

Ndivyo atakavyomfanyia huyo ng'ombe, Mambo ya Walawi 4:20, kama alivyomfanyia huyo ng'ombe wa sadaka ya dhambi, naye kuhani atawafanyia upatanisho, nao watasamehewa. Kwa hivyo, msamaha wa dhambi unawezekana kupitia dhabihu mbadala. Tatizo na hili ni kwamba lilikuwa la muda, na kuhani mkuu alipaswa kufanya hivi kila mwaka siku ya Yom Kippur siku ya upatanisho.

Tena, mwandishi wa Waebrania anaweka wazi kwamba agano la Musa lilipaswa kuwa la muda tu hadi Kristo alipokuja na akawa dhabihu mara moja na kwa wote. Kwa hivyo, Paulo yuko sahihi katika 2 Timotheo 3 anaposema kwamba Agano la Kale, maandiko yote, yanafundisha mafundisho. Naam, sheria inafundisha mafundisho.

Lakini pia, andiko, Paulo anasema, linafundisha katika haki. Hili linahusiana na uhusiano wao kati yao. Kumpenda jirani yako si maendeleo ya Agano Jipya.

Watu wengi wamechanganyikiwa kuhusu hilo. Hapana, hilo linaanza katika Mambo ya Walawi 19, kuanzia mstari wa 18. Usilipize kisasi wala kuwa na kinyongo dhidi ya wana wa watu wako mwenyewe, bali umpende jirani yako kama nafsi yako.

Kwa hivyo, Yesu anaposema maneno hayo, na anapokuwa duniani, ananukuu Mambo ya Walawi. Kwa hivyo ndiyo, sheria inatufundisha katika haki na inatufundisha jinsi ya kuishi maisha yetu kila siku. Lakini tena, maendeleo ya Agano Jipya si maendeleo ya Agano Jipya.

Tunajifunza wapi kwamba hatupaswi kutamani? Sheria inatufundisha. Ni mojawapo ya Amri Kumi. Usitamani.

Mtume Paulo anazungumzia jinsi asili yetu ya dhambi inavyotaka kuwa na kitu ambacho si chetu, na tunatamani vitu ambavyo ni jirani zetu. Lakini tena, hilo si jambo la Agano Jipya. Sheria inafunua hilo.

Tunajifunza wapi kwamba tunahitaji kuwalipa wachungaji wetu? Kwa kweli si maendeleo ya Agano Jipya pia. Kwa kweli, utunzaji wa watumishi wa Mungu ndio unaoanzisha, umeanza katika sheria. Ulipoleta baadhi ya dhabihu, dhabihu za unga, na dhabihu za nyama, makuhani walinufaika na hizo; ingawa zilikuwa dhabihu zilizotolewa kwa Mungu, makuhani walinufaika na mlo wenyewe.

Najua baadhi ya makanisa hufanya kazi kwa mtazamo huu wa, unajua, Bwana, mfanye mchungaji awe mnyenyekevu kwa sababu tutamweka maskini. Hilo si wazo la kibiblia. Katika Biblia, watumishi wa Mungu walitunzwa kila wakati, na tunatumaini kwamba makanisa yetu yanahitaji kujifunza hilo pia.

Lakini basi tunahitaji kujiuliza, vipi kuhusu Ukristo? Tiberio, mimi ni Mkristo. Unajua, ninapaswa kuionaje sheria? Baadhi ya watu wanafikiri, sheria ni kitu hiki kilicho juu sana huko juu, siwezi kukifikia. Na kwa kweli, nimesikia watu wakisema, ndio, Mungu alitoa sheria na kuiweka juu sana kiasi kwamba watu hawawezi kuifikia, nao wanamwendea Kristo.

Naam, hiyo ni kutoelewana sana. Kwa kweli, tukiangalia katika maandiko, tunajifunza kwamba uhuru kutoka kwa sheria ya Musa haimaanishi uhuru kutoka kwa mahitaji ya maisha ya haki. Kwa sababu mara nyingi baadhi ya watu husema, unajua, mimi niko chini ya neema, mimi siko chini ya sheria.

Na kwa kweli, wanatumia hilo kuhalalisha tabia yao ya dhambi. Lakini kama nilivyosema hapo awali, katika hotuba nyingine, Yesu hapa kwenye Mahubiri ya Mlimani, hashushi kiwango cha juu, na huinua kiwango cha juu. Tena, katika Mahubiri ya Mlimani, kila anaposema, mmesikia kwamba ilisemwa, lakini mimi nawaambia, yeye hashushi kiwango cha juu kamwe; huinua kiwango cha juu.

Mmesikia kwamba ilisemwa, Usiue, na yeyote atakayeua atastahili hukumu; lakini mimi nawaambia, Kila amkasirikiaye ndugu yake atastahili hukumu. Mmesikia kwamba ilisemwa, Usizini; lakini mimi nawaambia, Kila atazamaye mwanamke kwa tamaa amekwisha kuzini naye moyoni mwake. Mmesikia kwamba ilisemwa, Usiape uongo, bali umtimizie Bwana kile ulichoapa; lakini mimi nawaambia, Usiape kabisa.

Mmesikia kwamba ilisemwa, jicho kwa jicho na jino kwa jino, lakini mimi nawaambia, msipinge. Haya yote, Yesu anaweka wazi kwamba sheria na Amri Kumi, kwa mfano, zilikuwa sharti la chini kabisa. Hazikuwa juu kwa ajili ya mtu yeyote.

Hapana, zilikuwa rahisi sana kuzifikia. Zilikuwa sharti la chini kabisa. Na kwa kuwa chini ya agano jipya, kwa kweli, Yesu ndiye aliyeinua kiwango cha juu.

Hashushi kiwango cha juu. Kwa hivyo, sheria ya Musa haimfungi Mkristo kwa maana kwamba hakuna mtu atakayekusubiri kwenye malango ya mbinguni na kukuomba au watu wengine waseme, uangalie alama za kuchora. Kwa sababu katika sheria, unajua, hupaswi kuchora alama za kuchora.

Nami nawaambia wanafunzi wangu hilo. Sasa, hayo ni masomo mengine mengi kuhusu hekima ya hayo na mambo hayo yote. Sitetei tatoo.

Ninachosema tu ni kwamba kuchora tatoo hakutamzuia mtu yeyote kuingia katika ufalme wa mbinguni. Hilo ndilo ninalomaanisha hapa: sheria ya Musa haiwafungi Wakristo. Unajua, kwa bahati nzuri, tunaweza kwenda kula chakula cha mchana na kula nyama ya nguruwe.

Unajua, tena, unaweza kuhoji hekima ya hilo. Lakini tena, hakuna mtu atakayeenda mbinguni kulingana na mapendeleo yake ya lische. Kwa hivyo, ni muhimu sana kuelewa kwamba sheria ya Musa hailazimishi.

Sasa, tena, haimaanishi kwamba haitufundishi Mungu ni nani. Na haitufundishi kuhusu sheria ya maadili ya Mungu, ambaye, kwa njia, habadiliki. Uzinzi ulikuwa dhambi katika Agano la Kale.

Na chini ya agano la kale, uzinzi bado ni dhambi. Kwa hivyo, sheria ya maadili haijabadilika. Lakini kuhusu kufungwa na sheria ya sherehe, na sheria ya kiraia, sivyo ilivyo kwetu.

Kwa hivyo, Mkristo hapaswi kurudi chini ya kanuni za sheria ya Musa. Je, sivyo Wagalatia walivyojaribu kufanya? Baadhi yao waliambiwa, ili uwe Mkristo, lazima utahiriwe kwanza. Kwa hivyo, kulikuwa na baadhi ya Wayahudi ambao, ingawa walikuwa wakiwaongoza wengine kwa Kristo, wengine wapagani kwa Kristo, wengine Mataifa kwa Kristo, walitaka wawageuze kuwa Wayahudi kwanza na kisha waumini.

Lakini Mtume Paulo anasema, hapana, msimwamini mtu yeyote anayesema kwamba Yesu pamoja na tohara ni sawa na kuwa mwamini. Na ukiangalia kitabu cha Waebrania, watu katika kitabu cha Waebrania walifanya vivyo hivyo. Walitaka kurudi chini ya kanuni za agano la Musa.

Na mwandishi wa Waebrania anawaambia, hapana, msifanye hivyo. Kuna agano bora na bora zaidi. Mko chini ya agano jipya.

Mkristo sasa yuko chini ya sheria ya Kristo. Sasa, sheria ya Kristo haimaanishi kuwa ni tofauti na sheria ya zamani katika suala la maadili yake. Kwa sababu, na tutaona hili baadaye kidogo, chochote tunachokiona katika Amri Kumi kilikuwapo kabla ya Amri Kumi kutolewa, na zinaonekana tena katika Agano Jipya.

Paulo anaandika katika 2 Wakorintho 3 kwamba tatizo liko katika sheria, si katika roho ya sheria. Tatizo lilikuwa katika herufi ya sheria. Ndiyo maana anajaribu kubishana katika 2 Wakorintho 3 anapozungumzia agano jipya na Paulo anasema, mimi ni mhudumu wa agano jipya.

Na ni muhimu sana kuelewa herufi ya sheria na roho ya sheria. Inasema, Bwana ni roho, na pale palipo na roho ya Bwana, ndipo penye uhuru. Na sisi sote, tukiwa na nyuso zisizofunikwa, tukiutazama utukufu wa Mungu, tunabadilishwa kuwa mfano ule ule, kutoka kiwango kimoja cha utukufu hadi kingine.

Kwa maana hili linatoka kwa Bwana, ambaye ni roho. Hapo awali, anazungumzia andiko dhidi ya roho ya sheria. Na anasema katika 2 Wakorintho 3, 6 kwamba, unajua, Mungu alitufanya tuwe wahudumu wa agano jipya, si la andiko, bali la roho; kwa maana andiko hua, bali roho huhuisha.

Sasa, tena, kuna baadhi ya watu ambao hawaelewi hilo vibaya na kusema, loo, tazama herufi ya sheria, unajua, iondoe. Naam, usingeelewa. Hatungeweza kuelewa kiini cha sheria kama hatungejua herufi ya sheria ilisema nini.

Mfano mzuri wa kutoelewa hili ulikuwa ni Mafarisayo, ambao walikuwa wakishika sheria lakini si kiini chake. Na kisha kinachotokea, unakuwa tu Mfarisayo au wakati mwingine mshika sheria, kwa sababu wewe hasa kinachotokea, unaweka uzio kuzunguka sheria. Na ni wazi, hilo si zuri.

Kwa hivyo, tatizo hapa si sheria. Tatizo ni sheria isiyo na roho. Na hilo ndilo Paulo anajaribu kubishana.

Ndiyo, herufi hua ikiwa huna roho ya Mungu. Kwa hivyo ndiyo maana roho ya sheria inahitaji kusesitizwa. Kwa mfano, hata tunapozungumzia Amri Kumi, unaweza kuzungumzia herufi ya sheria.

Kwa mfano, usizini. Naam, ukishika herufi ya sheria, hiyo haimaanishi kwamba huvunji sheria, kwa sababu kulingana na Yesu, lazima pia ushike roho ya sheria, kwa sababu unaweza kufanya uzinzi na mtu moyoni mwako. Kwa hivyo, sio tu kushika herufi ya sheria.

Pia unapaswa kushika roho ya sheria. Kwa maneno mengine, roho ya sheria inaingia ndani zaidi. Lazima umtendee mtu kwa heshima na kama muumbaji katika mfano wa Mungu.

Vivyo hivyo kwako usiue. Naam, naweza kutunza maandishi ya sheria kwa kutomuua mtu, kwa kutoweka kisu mgongoni mwa mtu, lakini naweza kua sifa ya mtu kwa kusema uongo kumhusu au kwa kusema taarifa potofu kumhusu. Hiyo kimsingi, mtu ni kutunza maandishi lakini si kutunza roho ya sheria.

Na ndiyo maana roho ya sheria inaingia ndani zaidi. Ndiyo maana roho ya sheria inahitaji kuisitizwa kuliko herufi ya sheria. Kwa hivyo, neno la Kiebrania la sheria ni Torati.

Wakati mwingine, hutafsiriwa kwa herufi ndogo ya L. Wakati mwingine; hutafsiriwa kwa herufi kubwa ya L ikizungumzia sheria ya Mungu. Wakati mwingine ni mafundisho tu. Ni kufundisha tu.

Kwa hivyo, ni muhimu kwetu kuifafanua. Kwa hivyo, Torati haihitaji kiwango fulani cha kimungu cha mwenendo kwa watu wa Mungu. Daima ni ya vitendo sana.

Na wakati mwingine, inahusiana na dhabihu na matoleo. Katika Mambo ya Walawi, tena, tuna mfumo mzima wa matoleo wakati watu wanapokuja mbele za Bwana. Wakati mwingine inazungumzia Sabato na sikukuu.

Na tena, kwa sababu Yesu alikufa mara moja na kwa wote, kwa ajili ya Wakristo, hatulazimiki kushika sikukuu hizi kwa kadiri, unajua, kama Wayahudi walivyozishika siku za kale. Tunaweza kuzishika tukitaka. Na ni sawa kuangalia kalenda yetu na kufikiria baadhi ya mambo haya.

Lakini hatulazimiki kufanya hivyo. Tena, hatuamriwi tena na agano la kale. Lakini kwa mfano, wakati wa Pasaka, tunaposherehekea kifo na ufufuo wa Yesu, itakuwa ni ubaya mkubwa kwa watu wetu ikiwa hatutawafundisha kuhusu Pasaka katika Agano la Kale katika Kutoka 12, kwa sababu hapo ndipo ilipoanzia.

Na watu wanahitaji kuelewa maana ya Pasaka Paulo anaposema, vema, Kristo, mwana-kondoo wetu wa Pasaka amekwisha kutolewa sadaka kwa ajili yetu. Kwa hivyo, ni muhimu sana. Ni muhimu sana kutumia Agano la Kale kufundisha Agano Jipya.

Tuna Sabato na sikukuu na kanuni safi na najisi. Na tena, kile kilichokuwa safi na najisi chini ya sheria hakifanyi hivyo, kuhusu sheria za sherehe, si sawa kwetu. Nilikulia katika kanisa lililofuata sheria sana.

Na ilikuwa ya kuvutia kwa sababu kanisa letu lilishika baadhi ya kanuni za sheria bado. Nami nikajiuliza, kwa nini? Kwa sababu hatukushika yote. Tuliweka baadhi tu, jambo ambalo lilikuwa la ajabu sana.

Naam, bila shaka, mmoja wao alikuwa, unajua, hufanyi mambo fulani Jumapili. Unajua, huchezi soka, huchezi gofu. Na kwa hivyo nilikosa raundi nyingi za gofu kwa sababu nilitii hilo.

Lakini sehemu ya kusikitisha ni kwamba nilikuwa na umri wa miaka 32 nilipogundua jinsi nilivyokuwa mshika sheria na jinsi nilivyolelewa. Sheria nyingine ambayo kanisa letu liliitunza, ambayo ilikuwa ya ajabu sasa ninapoifikiria, ni wakati mtu, mwanamke, angejifungua mtoto, wangelazimika kukaa nyumbani kwa wiki nne hadi sita kwa sababu sheria ilisema hivyo. Kama, kwa nini? Hatuko chini ya sheria hiyo tena.

Na ni jambo la ajabu sana kwamba tulichagua sheria fulani ambazo bado tulizishika. Bado, hadi leo, sielewi hilo. Lakini ni muhimu sana sasa ninapofikiria kuihusu.

Kwa hivyo, najua tulikosea nini. Lakini tena, hatuko chini ya sheria. Hatuko chini ya sheria ya sherehe.

Tena, Pasaka na kuwekwa wakfu kwa wazaliwa wa kwanza. Tayari nimetaja Kutoka 12. Tena, hatuhitaji kuwapa watoto wetu kwa Bwana kama walivyofanya wakati huo.

Unajua, mzaliwa wa kwanza, aliyefungua tumbo, alikuwa mtakatifu kwa Bwana. Hapana, lakini tunawapa watoto wetu wote kwa Bwana. Tunawaweka wakfu watoto wachanga, na tunawaweka wakfu kwa Bwana.

Lakini tena, hatufanyi hivyo kama sehemu ya sheria. Na hatulazimiki kulipa shekeli tano ili kuzikomboa. Biblia pia inapozungumzia Torati, wakati mwingine inarejelea kitabu kizima cha Kumbukumbu la Torati.

Na tena, tunapoangalia Kumbukumbu la Torati, Kumbukumbu la Torati lina jukumu muhimu sana katika Agano la Kale kwa sababu manabii, hasa, walirejelea kitabu cha Kumbukumbu la Torati mara nyingi walipozungumzia kuhusu sheria na kanuni. Kwa hivyo, Torati inatumika kama marejeleo mapana ya kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Tena, inarejelea kama sheria, kitabu cha sheria, kitabu cha sheria ya Musa.

Yesu anapozungumzia hilo, anataja Kitabu cha Sheria ya Musa, Sheria ya Musa, na Kitabu cha Sheria ya Mungu. Una hilo katika Yoshua. Kitabu cha Pili cha Wafalme kinazungumzia sheria ya Bwana.

Kwa hivyo, katika vitabu vya kihistoria na katika manabii, mara nyingi, jina hilo linarejelea kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Wakati mwingine, Torati inarejelea Pentateuki nzima, hadi vitabu vitano vya kwanza vya Musa, kama Ezra anavyotaja katika Ezra. Tena, moja ya mistari ninayopenda zaidi katika maandiko kuhusu Ezra, kwani Ezra ameweka moyo wake kujifunza sheria ya Bwana.

Hakujifunza tu kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Alisoma Pentateuki nzima na kuifanya na kufundisha amri na sheria zake katika Israeli. Na wakati mwingine Torati hutafsiriwa, kama maagizo tu ya kuonyesha mapenzi ya Mungu kuhusu mwenendo wa mwanadamu kwa ujumla. Tena, tunayo hayo katika Mwanzo 26, na tunayo hayo katika Kutoka 12.

Lakini tunapochukua sheria, na kuzitenganisha, kwa kweli kuna aina mbili za sheria. Wasomi huzigawanya katika mbili. Uzembe, ndio tunaouita sheria ya kesi.

Zinatumika hata leo. Kisha apodictical, hasa Amri Kumi, ni apodictical. Sheria za apodictical, zile tunazozijua vyema, kwa sababu tena, zinarejelea Amri Kumi, kwa kawaida katika nafsi ya pili, huanza na amri: utafanya au hutafanya.

Ni kanuni. Ni kanuni, unajua, usimheshimu baba yako, kwa mfano, umheshimu baba yako au usiue, usiibe, na kadhalika. Kwa hivyo, amri za jumla hazikupi sifa, na hazisemi kwamba hupaswi kufanya hivi kwa sababu hii.

Ni amri tu. Kisha, matokeo ya kutofuata kwa kawaida hayajatajwa. Haisemi kitakachotokea ikiwa, kwa mfano, utaunda sanamu ya kuchonga na kuiabudu.

Sheria ya ulaghai kwa kawaida huanza na ikiwa, basi. Sehemu nyingi za kisheria ni za ulaghai. Ni masomo ya kesi, kwa kawaida katika nafsi ya tatu.

Haya, kama ng'ombe wako, unajua, amempiga mtu kwa risasi, unajua, tena, ni hali ya kufikirika, lakini pia ni maalum sana. Kama ng'ombe huyo alimpiga mtu kwa risasi hapo awali, basi utamwua ng'ombe huyo. Lakini tena, inategemea kesi zingine.

Na kwa kawaida, una maelezo kuhusu sheria, kwa nini unapaswa kufanya hivi au kwa nini hupaswi kufanya hivyo. Wakati mwingine, matokeo ya kutofuata sheria yanatolewa hapo pia. Mfano tunao katika Kumbukumbu la Torati 15 mistari ya 7 na 8. Tena, tulitaja hili tulipozungumzia Ruthu.

Ikiwa mmoja wa ndugu zako atakuwa maskini miongoni mwenu, katika miji yako yoyote ndani ya nchi yako, akupayo Bwana, Mungu wako, usifanye moyo wako kuwa mgumu wala usimfumbie mkono wako ndugu yako maskini, bali mfumbulie mkono wako na kumkopesha vya kutosha kwa ajili ya uhitaji wake, chochote alichochacho. Jihadhari, kusiwe na wazo lolote lisilofaa moyoni mwako. Nawe unasema mwaka wa

saba, mwaka wa saba, umekaribia, na jicho lako linamtazama ndugu yako maskini kwa huzuni, wala humpe chochote.

Kisha akamlilia Bwana dhidi yako nawe utakuwa na hatia ya dhambi. Mpe kwa uhuru, wala moyo wako usiwe na kinyongo unapompa. Kwa sababu hii, Bwana, Mungu wako, atakubariki katika kazi yako yote na katika yote utakayotia mkono, maana hakutakuwa na umaskini katika nchi.

Kwa hivyo unaona jinsi ilivyo na maelezo zaidi kuhusu sheria hii moja. Tena, muhimu sana. Kwa hivyo, tunapaswa kuelewaje Agano la Kale na Sheria ya Musa? Kwanza kabisa, tunahitaji kuelewa kwamba Musa aliona utii kwa sheria za Agano la Musa si kama njia ya sharti la wokovu, bali kama jibu la shukrani kwa wale ambao tayari walikuwa wameokolewa.

Kwa sababu wakati mwingine tunafikiri hivyo, ee, watu katika Agano la Kale, iliwabidi kufanya mambo haya ili waokolewe. Hapana, hakuna mtu aliyeokolewa katika Agano la Kale kwa kufanya mambo haya bila imani. Kwa maana mmeokolewa kwa neema kwa njia ya imani.

Hakuna njia mbili za wokovu. Kwa hivyo, ni muhimu sana kuelewa kwamba hawa walikuwa watu wa Mungu waliochaguliwa na Mungu, na kwa sababu hiyo, waliombwa kushika amri hizi. Hawakuwa wakishika amri ili wawe watu wa Mungu.

Na Kutoka 19, tulitaja hapo awali katika hotuba nyingine jinsi Mungu anavyowateua watu wake kama segula, kama mali ya hazina. Na ndiyo maana Mungu anafanya agano nao. Hafanyi agano na kuwapa sheria ili waweze kuwa segula yake, mali yake ya hazina.

Kwa hivyo basi, ikiwa mtaitii sauti yangu kweli na kushika agano langu, mtakuwa mali yangu ya thamani kati ya mataifa yote, kwa maana dunia yote ni yangu, nanyi mtakuwa ufalme wa makuhani na taifa takatifu. Haya ndiyo maneno utakayowaambia watu wa Israeli. Na kisha utangulizi wa Amri Kumi, Mimi ni Bwana Mungu wako niliyekutoa katika nchi ya Misri, kutoka katika nyumba ya utumwa.

Kwa hivyo, haisemi, mtakuwa watu wangu. Mimi nitakuwa Mungu wenu. Hapana, inasema, Mimi ndimi Bwana Mungu wenu.

Kwa hivyo, hili ni muhimu sana kuelewa. Utii wa sheria haukutolewa ili uonekane kama wajibu na upande mmoja au mwingine bali kama usemi wa uhusiano wa agano. Watu wa Israeli walikuwa katika uhusiano wa agano na Mungu Muumba, pamoja na Mungu anayefanya agano na kutunza agano.

Na kama sehemu ya uhusiano huo wa agano, walipaswa kushika sheria hizi. Mtu hawezi kuelewa sheria ya Agano la Kale mbali na uhusiano wa karibu wa agano kati

ya Yahweh na watu wake wateule. Kwa hivyo, watu wengi husoma sheria, oh, fanya hivi, usifanye hivi.

Badala ya kuisoma kama orodha ya mambo ya kufanya na yasiyopaswa, maisha yetu yangebadilika kiasi gani ikiwa tungeisoma kama barua ya upendo kutoka kwa Mungu kwetu? Tena, tuko katika uhusiano wa karibu naye. Isome kama barua ya upendo. Badala ya orodha ya mambo ya kufanya na yasiyopaswa. Mambo yangebadilika sana, sivyo? Utii wa sheria, tena, haukuwa sharti la wokovu bali sharti la Israeli kutimiza utume ambao wameitwa.

Utii wa sheria pia ulikuwa sharti la baraka zake mwenyewe. Ndiyo, utii wa sheria ulileta baraka. Na kutotii sheria kulileta laana.

Tena, kuna vifungu vilivyo wazi katika Mambo ya Walawi na Kumbukumbu la Torati 28, ambavyo pengine ni kifungu kinachojulikana zaidi kuhusu hilo. Katika Kumbukumbu la Torati 8, una baraka kwa utii na laana kwa kutotii. Sura nzima imejitolea kwa hizo pekee.

Lakini ndio, watu wa agano la Agano la Kale walipewa baraka kwa kutii na kushika sheria ya agano la kale. Sasa, wakati mwingine tunajaribiwa kufanya hivyo pia na kusema, sawa, Bwana, nitafanya hivi na kisha ninatarajia ufanye hivi. Naam, tena, hatuko chini ya agano la Musa tena.

Tuko chini ya agano jipya. Na kwa kweli, tunapata neema na rehema nyingi. Na baadhi ya watu husema, Mungu ni Mungu wa nafasi za pili.

Sijui kukuhusu, lakini nadhani yeye ni Mungu wa nafasi za pili. Na pia hutupa nafasi baada ya nafasi na neema juu ya neema. Njia nyingine ya kuelewa vyema Agano la Kale, sheria ya Musa, ni kwamba ufunuo wa Mungu wa sheria unahitaji kuzingatiwa kama fursa kuu na ya kipekee.

Inahitaji kuonekana kama tofauti dhahiri na mataifa yaliyoabudu miungu ya miti na mawe na baadaye hayakuweza kusikia, kuona, au kusema. Tena, Mungu, katika Agano la Kale lote, anawafundisha kwamba yeye ndiye Mungu wa kweli. Na miungu mingine ya mataifa ni ya haki, na wao si kitu.

Zaburi 115 ni Zaburi muhimu inayozungumzia hili. Sanamu zao ni fedha na dhahabu, kazi ya mikono ya wanadamu. Wana vinywa lakini hawasemi, wana macho lakini hawaoni.

Zina masikio lakini hazisikii, na pua lakini hazinusi. Zina mikono lakini hazihisi miguu lakini hazitembei, wala hazitoi sauti kooni mwao. Wale wanaoziumba huwa kama hizo, na kadhalika wote wanaozitumainia.

Ee Israeli, mtumaini Bwana. Kwa nini? Kwa sababu yeye ndiye Mungu pekee, wa kweli. Kwa hivyo utii wa kweli kwa sheria ungeonekana kama usemi wa nje wa tabia ya ndani ya imani katika Mungu na upendo wa agano kwake.

Tena, haikuwa kushika sheria ili tumpende Mungu. Hapana, tunampenda Mungu, na kwa sababu hiyo, tunashika amri zake. Nadhani Yesu alisema kitu kama hicho.

Kwa sababu baadhi ya watu husema, unajua, ukiwa unampenda Mungu, unajua, hakuna sheria, unajua, nina uhuru. Hapana, Yesu alisema, ukinipenda, utazishika amri zangu. Fikiria kuhusu uhusiano wa ndoa.

Huwezi kumwambia mkeo, sawa, tunapendana; hakuna sheria. Ndiyo, kuna sheria, na ni bora uzijifunze mapema katika ndoa yako ikiwa unataka kuishi maisha ya ndoa yenye furaha. Kwa hivyo, sheria zinapaswa kutazamwa kwa ujumla.

Maisha yote yako chini ya mamlaka ya mtawala wa kimungu. Sasa, msomi wa Agano la Kale Chris Wright aligawanya sheria katika tano: sheria ya jinai, sheria ya kiraia, sheria ya familia, sheria ya kitamaduni, na sheria ya huruma.

Sasa, najua baadhi hawapendi mgawanyiko, lakini nadhani ni muhimu sana unapogawanya sheria ili tuweze kuelewa mambo tofauti ambayo, kwa bahati nzuri, hatuko chini ya sheria ya kiraia tena. Kwa mfano, katika sheria ya Agano la Kale, walikuwa na sheria kali sana. Ungeweza kumpeleka mwanao asiyetii kwenye lango la mji na kupigwa mawe hadi kufa.

Unajua nini, kama sheria hiyo ingepitishwa, hakuna mtu ambaye angekuwa hai tena. Sasa, ninafurahi, haonekani kama wamewahi kuitekeleza. Na ninafurahi tu kwamba hatuko chini ya sheria, sheria hiyo, na ninafurahi kwamba hatuibebi leo kwa sababu, tena, hakuna hata mmoja wetu ambaye angekuwa hapa leo.

Lakini tena, kile Yesu anachozungumzia ni sheria ya huruma, kwa mfano, maskini ambao utakuwa nao kila wakati. Yesu ananukuu tena kitabu cha Mambo ya Walawi anapozungumzia hilo, na hilo halijabadilika. Tena, sheria ya maadili haijabadilika.

Sheria ya sherehe imebadilika. Hatuhitaji kwenda kanisani Jumapili na kumleta mwana-kondoo wetu mdogo ili atolewe kafara kwa ajili ya dhambi zetu. Kwa nini? Kwa sababu Kristo alifanyika kafara mara moja na kwa wote.

Kwa hivyo tena, moja ya dhana potofu kubwa ni kwamba sheria haikuwa rahisi kueleweka na haikuweza kufikiwa. Lakini tunapoangalia kwa makini, tunaona kwamba sheria zilikuwa rahisi kueleweka na kufikiwa. Na kama hukukidhi mahitaji, kama ulikosa lengo, kwa mfano, kama ulishindwa kutii sheria, kulikuwa na masharti ya msamaha.

Na hata zile dhambi zilizokuwa za makusudi, baadhi ya watu husema, vema, katika Biblia, una dhabihu tu kwa ajili ya dhambi ambazo hazikuwa za makusudi. Hapana, kwa kweli, dhambi za makusudi na zisizo za makusudi ; zote zimetolewa katika sheria. Kwa hivyo, Mungu alitoa njia ya msamaha kwa sababu alijua mapungufu yetu kama wanadamu.

Kwa hivyo, waumini wetu wa Agano Jipya wanatakiwa kuishi kulingana na baadhi au sheria yote ya Musa. Hilo ndilo swali kubwa zaidi ambalo wakati mwingine tunaulizwa katika darasa la Agano la Kale. Na bila shaka, baadhi ya wanafunzi wanataka kujua kuhusu sheria tofauti zilizokuwapo wakati huo.

Kwa mfano, sheria za kuchora tattoo ni maarufu sana leo. Tena, unapaswa kuangalia kwa nini watu wa mataifa walikuwa wakifanya tattoo hizo na walikuwa wakijichonga ili kuomboleza kifo cha mtu au kumwabudu Mungu mwingine. Kwa hivyo, motisha ya moyo ni muhimu.

Lakini kile ambacho watu wanahitaji kukumbuka ni kwamba tatoo ni za kudumu. Na wakati mwingine, unajua, nataka kukata nywele kwa mtindo fulani. Naam, mwezi ujao naweza kuzibadilisha.

Huwezi kufanya hivyo kwa michoro ya tatoo. Kwa hivyo, kuna kudumu kwake ambayo watu wanaweza kutaka kuzingatia kabla ya kujichora tatoo. Kwa hivyo tena, nitasema hivi wazi: wokovu wako hautegemei hilo.

Kwa hivyo, ni sehemu gani ya sheria ya Musa ambayo bado tunahitaji kutii? Je, agano la Musa ni kiwango cha utendaji kinachopaswa kuongoza maisha ya mwamini wa Agano Jipya? Naam, tena, tunafikia mwendelezo na kutoendelea. Ni nini kinachoendelea katika Agano Jipya, na ni nini kisichoendelea? Kwa sababu tena, kama tulivyosema kuhusu Agano Jipya, baadhi ya sheria ni mpya kabisa, baadhi zimefanywa upya, na baadhi katika Agano Jipya hazipo tena. Kwa mfano, tulisema kuhusu sheria ya sherehe kwamba hatuhitaji kutoa dhabihu kwa sababu dhabihu ilitolewa mara moja na kwa wote.

Lakini sheria ya maadili bado ipo. Tena, uzinzi katika Agano la Kale haujabadilika katika Agano Jipya, na kuifanya iwe sawa. Bado ni uzinzi, ingawa tunajaribu kuusafisha na kuuita uchumba au tunajaribu kuuita kitu kingine.

Ngono kabla ya ndoa ni toleo lililosafishwa leo; inaitwa uasherati, na bado ni dhambi. Dhambi, ngono kabla ya ndoa, nje ya ndoa, ni dhambi. Ushoga, katika Agano la Kale ilikuwa dhambi. Katika Agano Jipya, ni dhambi.

Warumi iko wazi kuhusu hilo, 1 Wakorintho 6 iko wazi kuhusu hilo, na kitabu cha Yuda kiko wazi kuhusu hilo. Kwa hivyo, sheria ya maadili haijabadilika. Tena, ikiwa kuna chochote, kumbuka kwamba Yesu anainua kiwango; hashushi kiwango.

Lakini kuna baadhi ya wasomi wanaotaka kuzishughulikia hizi kutoka kwa mtazamo tofauti, na kuna suluhisho chache za uhusiano wa sheria ya Agano la Kale na mwamini. Nitataja chaguzi tano hapa, mbinu tano tofauti. Ya kwanza ni mbinu ya marekebisho ya theonomiki . Hii inatokana na ukosoaji wa David Gordon wa theonomia.

Nukuu, theonomy inataka kuona kila taifa likithibitisha desturi zake za kiraia kwa zile zilizofunuliwa katika sheria ya Musa. Theonomy haitaki tu kurudi kwenye maadili ya kibiblia au maadili ya Kiyahudi-Kikristo, bali kwenye maadili ya Agano la Sinai. Kwa hivyo mbinu hii, kimsingi chini ya mbinu hii, ukichukua tu sheria ya Agano la Kale na kuiweka katika katiba ya taifa lolote, unapaswa kuwa sawa.

Hiyo ndiyo, tena, theos , nomos, sheria ya Mungu. Sheria za Agano la Kale zinaendelea kuwa na nguvu kimaadili chini ya mbinu hii isipokuwa zitakapofutwa au kurekebishwa na ufunuo ujao. Tena, hazisemi kwamba unapaswa kuleta dhabihu tena kwa sababu, ni wazi, hizo zimefutwa chini ya Agano Jipya.

Sheria za Agano la Kale hutoa kiwango cha kimungu ambacho kinaweza kuhukumiwa kanuni zote zilizopo za sheria za kijamii. Njia bora ya kusahihisha maovu mbalimbali ya kijamii ni kupitia utegemezi wa kuzaliwa upya, kuelimisha upya, na mageuzi ya kisheria ya taratibu. Sasa, hii inasikika vizuri sana.

Je, ni jambo la vitendo? Je, tunaweza kufanya hivyo? Je, unaweza kuwalazimisha watu wasio wa dini sheria? Sasa, ukifikiria kuhusu sheria ya Kirumi na hata mfumo wa sheria nchini Marekani, ambazo baadhi yake zinategemea sheria ya kibiblia, hakuna shaka. Lakini kwa njia nyingi, tumehama kutoka kwa Biblia na kutoka kwa maadili na maadili ya sheria. Pia, tatizo ni, au wengine wangesema, tunajaribu kuwalazimisha watu wasiozaliwa upya.

Huwezi kufanya hivyo. Tena, kimsingi unarudi kwenye ufarisayo. Unaweza kuwa na herufi ya sheria, lakini ikiwa roho ya sheria haipo, ikiwa moyo haujabadilishwa, basi ina faida gani? Mbinu ya pili ni mbinu iliyorekebishwa.

Mbinu hii inaanza na wazo kwamba kuna maagano mawili: agano la kazi, agano la matendo, na agano la neema. Kuna utawala mbili: sheria na neema. Sheria ina injili, na injili ina sheria.

Kwa hivyo, sheria ya maadili imefupishwa katika Amri Kumi na iliongezewa sheria za sherehe na za kimahakama. Sheria za sherehe hutumia amri nne za kwanza katika muktadha wa kuwepo kwa Israeli kama taifa. Na katika muktadha huo, hiyo ni kweli.

Sheria kimsingi ilikuwa katiba ya Israeli. Hawakujua jinsi ya kuishi kama taifa hadi wakati huo. Sheria zilifutwa wakati wa kuja kwa Kristo, baada ya kusulubiwa msalabani.

Tufanye nini na sheria za kimahakama? Sheria za kimahakama zilitumia amri sita za mwisho katika muktadha wa kuwepo kwa Israeli kama taifa, na pia zimefutwa. Sheria ya maadili, iliyonukuliwa kutoka kwa Willem VanGemeren hapa, ilipata ufafanuzi zaidi katika nafsi na mafundisho ya Yesu Kristo badala ya kutumika kama mwisho wa sheria. Kwa hivyo, kwa namna fulani, mbinu iliyorekebishwa na mbinu ya kwanza ya kiuchumi zinafanana lakini ni wazi zina maelezo zaidi hapa.

Mbinu iliyorekebishwa ya Kilutheri iliyopendekezwa na Doug Moo, profesa wa zamani wa Utatu na sasa huko Wheaton, inasema kwamba sheria ya Musa imefutwa katika Kristo na, kwa nukuu, haitumiki tena moja kwa moja kwa waumini wanaoishi katika enzi mpya. Maudhui ya maadili ya sheria ya Musa yanatumika kwa waumini wa Agano Jipya inaporudiwa waziwazi katika mafundisho ya Agano Jipya. Kwa mfano, wengine wangesema sheria ya zaka kutoka Agano la Kale na kutoka kwa Malaki hairudiwi kamwe katika Agano Jipya.

Tunachoambiwa katika Agano Jipya ni kwamba tunapaswa kutoa kwa kujitolea na kwa furaha. Lakini wakati mwingine tunatumia hilo kama kisingizio cha kufikiria kila wakati, hei, chini ya 10%, ingawa hujawahi kuwa na hilo au haionekani kwamba limefutwa waziwazi katika Agano Jipya. Waumini wa Agano Jipya wanapaswa kusoma sheria ya Musa kama ushuhuda wa utimilifu wa mpango wa Mungu katika Kristo.

Mbinu ya nne ni mbinu ya ugawaji wa madaraka, ambapo, tena, katika mbinu iliyorekebishwa, mwendelezo unasisitizwa. Katika mbinu ya ugawaji wa madaraka, kutoendelea kunasisitizwa. Sheria, sheria ya Musa, ilikuwa na madhumuni manne: onyesho la neema ya Mungu, utoaji wa kumkaribia Mungu, utoaji wa ibada, na kutawala theokrasi.

Tena, Israeli ilikuwa mfumo wa kitheokrasi. Hazikuwa demokrasia. Hazikuwa utawala wa kifalme.

Walikuwa waumini wa kidini mwanzoni. Sheria ya Musa ilitolewa ili kufichua dhambi na kutumika kama mwalimu, tena, kuwaongoza watu kwa Kristo. Yesu hafutilii mbali maandiko ya Agano la Kale bali anayatimiza, kama Yesu asemavyo katika Mahubiri ya Mlimani.

Kristo ndiye lengo na uamuzi wa sheria ya Musa. Yeremia 31, kumbuka, Mungu anapotoa agano jipya, si kama agano nililofanya nao nilipowashika mkono. Kwa hivyo ndivyo wapendao ugawaji wa sheria wanavyosisitiza: kutoendelea, huku wanatheolojia waliorekebishwa wakisisitiza mwendelezo kati ya hizo mbili.

Mbinu ya mwisho ni mbinu ya udhibiti ya Walter Kaiser. Walter Kaiser, msomi mkuu wa Agano la Kale, anajaribu kupatanisha misimamo hii miwili na kujaribu kupatanisha kati ya mbinu ya marekebisho na ya ugawaji wa madaraka. Kwa hivyo, anatetea mustakabali wa Israeli ya kikabila lakini anaona mambo mbalimbali ya mwendelezo kati ya Agano la Kale na Agano Jipya kati ya Israeli na kanisa.

Bila shaka, kanisa halichukui nafasi ya Israeli. Kristo ndiye lengo au hitimisho la makusudi la sheria ya Musa. Sheria humteua mwamini kwa Masihi na anakubali mgawanyiko wa sheria ya Musa mara tatu.

Kumbuka, Chris Wright aliigawanya katika tano. Kaiser anakubali mgawanyiko wa sehemu tatu, sheria ya maadili, sheria ya kiraia, sheria ya sherehe. Hatuhitaji kutii sheria ya kiraia au ya sherehe, lakini bado tuko chini ya sheria ya maadili.

Hilo halijabadilika. Yesu anazungumzia mambo mazito zaidi ya sheria, na Kaiser anasema kwamba mambo mazito zaidi ya sheria yanarejelea vipengele vya maadili vya sheria ya Musa, ambavyo Bwana ameviweka juu ya vipengele vya kiraia na vya sherehe vya sheria. Tena, hiyo ndiyo tafsiri yake.

Ni wazi kwamba Yesu haelezei anchomaanisha anapozungumzia mambo mazito zaidi ya sheria. Agano jipya linapoahidi kuweka sheria ya Mungu katika mioyo ya wale wanaoshiriki katika agano hilo, ni sheria ya Musa hasa inayowekwa moyoni. Sio sheria tofauti.

Hakuna mahali popote inaposema kwamba ni sheria tofauti. Kaiser ni ngazi ya kuvutia sana ya ufupisho linapokuja suala la jinsi ya kuitafsiri kwa wakati wetu wa leo. Kwa mfano, tena, tulitaja yafuatayo: Kwa nini tuwalipe wahudumu wetu? Je, hiyo ni dhana ya kibiblia? Na jibu ni ndiyo.

Kwa hivyo, angeishia na kanuni ya jumla, lakini inaanza katika Agano la Kale. Katika Kumbukumbu la Torati, inasema, usimfungue ng'ombe kinywa anapokanyaga. Sasa hiyo inatumika katika hali ya Agano Jipya katika Paulo anapozungumzia, unajua, mhudumu anapaswa kulipwa, na anasema, Sijawahi kuchukua pesa.

Lakini tena, kanuni, unapoziangalia hizo, unaangalia mambo maalum, ambayo mwishowe hutoa kanuni, kutoa huleta upole na neema kwa wanadamu. Na hali ya zamani ilikuwa kuwalisha wale wanaokufanyia kazi. Hali ya sasa ni kuwalipa wale wanaokuhudumia neno la Mungu.

Mara nyingi unapokosa kulipwa pesa nyingi, unaambiwa kila wakati, ni huduma. Ni huduma, kana kwamba huduma inapaswa kuwa ya hiari kila wakati. Baadhi wanakataa mgawanyiko wa sheria ambao Kaiser anakubali.

Na ningesema ningekubali pia. Nadhani kuna hekima katika kuona sheria kwa njia tatu kwa sababu inaonyesha wazi kwamba, ndio, ni wazi, hatuhitaji kusikiliza sheria za kiraia, au hatuko chini ya sheria za kiraia tena au chini ya sheria za sherehe tena kwa sababu Kristo alikufa mara moja na kwa wote. Lakini tena, sioni popote katika Agano Jipya sheria ya maadili ikibadilishwa kwa sababu Mungu habadiliki.

Sheria yake ya maadili haibadiliki. Kwa hivyo ingawa baadhi ya watu hawapendi kuigawanya na kuiona kwa ujumla, bado tunaweza kuiona kwa ujumla hata kama tunaigawanya mradi tu tuelewe tunachomaanisha na hilo. Sheria ya Agano la Kale iliwasilishwa kama hati kamili, isiyoweza kujadiliwa.

Lakini chati ninayoipenda zaidi ni hii. Imetoka kwenye kitabu cha Walter Kaiser cha *Toward an Old Testament Ethic, Towards Old Testament Ethics*, ambapo anaonyesha kwamba Amri Kumi hazikuwa habari za kuchelewa kwa Waisraeli. Mungu aliposema, usiwe na miungu mingine ila mimi, usijifanyie sanamu ya kuchonga. Hiyo haikuwa habari za kuchelewa.

Hawakusema, oh, wow, hatukujua kwamba tunaweza kufanya hivyo. Mungu alipowaambia, Usiue, Usizini, Usiibe, Usitamani, Waheshimu baba yako na mama yako, Waisraeli hawakuwa, oh, hayo ni mambo mapya. Hapana, ukiangalia katika Maandiko, kuna ushahidi wa hayo yote kabla ya Musa.

Mambo hayo yote yametajwa mapema katika kitabu cha Mwanzo. Ndiyo, huwezi kutamani si jambo jipya katika sheria. Na yanaonekana tena katika Agano Jipya.

Ningesema kwamba kitu pekee ambacho baadhi ya watu wanapendekeza kwamba hakionekani katika Agano Jipya ni sheria ya nne, Sabato. Bado kuna utata kuhusu hilo. Kwa hivyo tena, tunawezaje kubaini jinsi sheria inavyotumika kwa mwamini wa Agano Jipya? Ninachoweza kusema ni, tena, fikiria kuhusu hili, kwamba sheria zote ni za kitheolojia.

Kwa hivyo, tunapaswa kusoma Agano la Kale na kujiuliza kila wakati, maandishi haya yananifundisha nini kuhusu Mungu? Kwa sababu ingawa anaweza asiwe mdhibiti, yanatufunulia na yanatufundisha Mungu ni nani, kwamba yeye ndiye Mungu mkuu, mtakatifu, yeye ni mwadilifu, mtakatifu, mwenye haki, lakini yeye ni mwenye neema na rehema, lakini lazima aadhibu dhambi. Pia, kila tunaposoma sheria, tunapaswa kukumbuka kwamba sheria ya Agano la Kale ni sehemu ya agano kati ya Yahweh na Israeli. Inahusiana kwa karibu na Israeli kama taifa, inahusiana kwa karibu nao kuingia katika nchi ya ahadi.

Agano la Musa si agano linalofanya kazi tena. Tena, tuko chini ya agano jipya, ambalo ni bora zaidi, lenye ahadi bora zaidi, ahadi bora zaidi kwa sababu ya Kristo, na dhabihu bora zaidi. Hatuokolewi kwa sababu ya damu ya mbuzi na ng'ombe na ndama bali kwa sababu ya damu ya Yesu Kristo.

Kwa hivyo, hakika ni agano bora zaidi. Ninapenda nukuu hii ya Doug Moore, na nitamalizia na hii. Sheria nzima ya Musa inatimizwa katika Kristo.

Na utimilifu huu unamaanisha kwamba sheria hii si chanzo au hakimu wa moja kwa moja na wa moja kwa moja wa mwenendo wa watu wa Mungu. Tabia ya Kikristo sasa inaongozwa moja kwa moja na sheria ya Kristo.

Huyu ni Dkt. Tiberius Ratta katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Hii ni kipindi cha 5, Mungu kama Mtoa Sheria.